

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania R. C. i M. Ż.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Poznaniu
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 5
lutego 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się M. Ż. od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Poznaniu
z dnia 10 maja 2023 r., sygn. akt III AUa 167/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 10 maja 2023 r., sygn. akt III AUa 167/22, Sąd Apelacyjny w Poznaniu – w sprawie z odwołania R. C. i M. Ż. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Poznaniu – zmienił zaskarżony apelacją organu rentowego wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 14 grudnia 2021 r., sygn. akt VII U 2379/19, w całości i oddalił odwołania odwołujących się od decyzji organu rentowego z dnia 28 czerwca 2019 r., nr [...], w której ZUS I Oddział w Poznaniu stwierdził, że M. Ż. jako pracownik u płatnika składek B. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 1 czerwca 2013 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołująca się M. Ż. zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczynę przyjęcia skargi określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W ocenie skarżącej w sprawie występuje następujące istotne zagadnienie prawne: czy pracownik wykonujący pracę zarobkową na podstawie umowy o pracę zgodnie z art. 22 § 1 k.p. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik w oparciu z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w przypadku ustalenia, że rzeczywiście wykonywana praca nie obejmowała pełnego wymiaru czasu pracy? Czy wówczas pracownik nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, czy też, podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w niższym, niż pełny wymiar czasu pracy (z uwzględnieniem niższej podstawy wymiaru składek)?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie

jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Uwzględniając przedstawione wyżej założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że skarżąca nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) sprowadza się do dwóch ogólnikowych (retorycznych) pytań bez powiązania sygnalizowanych kwestii z odpowiednią jurydyczną argumentacją, którą skarżąca wykazałaby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotne zagadnienie prawne jako przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania musi występować w sprawie – wynikać na tle podstaw zaskarżonego skargą kasacyjną wyroku Sądu drugiej instancji. Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarżąca uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera na założeniu, że odwołująca się wykonywała umowę o pracę w niższym – niż pełny – wymiarze czasu pracy. Tymczasem – jak to wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu – Sąd drugiej instancji ustalił, że odwołującej i płatnika nie łączył stosunek pracy. Odwołująca się nie wykonywała pracy zgodnie z postanowieniami zawartej umowy o pracę, w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę. Materiał dowodowy zebrany w sprawie nie daje podstaw do ustalenia, że płatnik składek w jakikolwiek sposób miał nadzorować czynności ewentualnie podejmowane przez odwołującą. Brak pracowniczego podporządkowania oraz wykonywania pracy pod nadzorem, na ryzyko gospodarcze i ekonomiczne pracodawcy, wyklucza możliwość zakwalifikowania zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Odwołująca się nie wykazała, aby świadczyła pracę na rzecz płatnika składek na podstawie umowy o pracę z 1 czerwca 2013 r., w reżimie pracowniczym, w pełnym wymiarze czasu

pracy, a przy tym, aby była to praca uzasadniająca wynagrodzenie na poziomie 5.500 zł. Strony stosunku pracy nie przedstawiły wiarygodnych dowodów mających świadczyć o codziennej, w wymiarze 8 godzin, podporządkowanej pracy na rzecz płatnika składek. Według Sądu drugiej instancji jedyną motywacją do zawarcia przedmiotowej umowy o pracę była potrzeba uzyskania przez odwołującą tytułu ubezpieczenia w celu otrzymania wyższych świadczeń z ubezpieczeń społecznych w związku z ciążą, a nie rzeczywista potrzeba zatrudnienia jej przez płatnika składek i to jako pracownika. Nawet jeżeli uznać, że odwołująca podejmowała pewne czynności w firmie płatnika składek, to i tak nie można ich zakwalifikować jako świadczenia pracy w ramach stosunku pracy o cechach wyznaczonych przez art. 22 § 1 k.p. Strony nie wykazały bowiem, aby odwołująca wykonywała te czynności systematycznie, w sposób ciągły, zorganizowany, podporządkowany, na rzecz płatnika. Tym samym nie wypełniła przesłanek umowy o pracę.

Z ustaleń tych wynika, że wnioskodawczynie nie łączyła z pracodawcą umowa o pracę na część etatu, ale na cały etat i w takim aspekcie umowa ta była weryfikowana w postępowaniu dowodowym przed sądami powszechnymi. Skarga kasacyjna nie zawiera zarzutów procesowych, co oznacza że Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami zaskarżonego wyroku.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych pracownik objęty jest obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi, chorobowemu i wypadkowemu, zaś obowiązek ten powstaje od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Pracownika do ubezpieczeń społecznych zgłasza pracodawca, który jest płatnikiem składek. Stosownie do art. 8 ust. 1 tej ustawy, za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, czyli zatrudnioną przez pracodawcę. Z kolei art. 22 § 1 k.p. stanowi, że przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

W ocenie Sądu Najwyższego, z przepisów tych w sposób oczywisty wynika, że pracownik zatrudniony na część etatu podlega ubezpieczeniom społecznym od dnia zawarcia umowy o pracę.

Wskazana więc we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestia: czy pracownik wykonujący pracę zarobkową na podstawie umowy o pracę zgodnie z art. 22 § 1 k.p. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik w oparciu z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w przypadku ustalenia wykonywania pracy w wymiarze poniżej pełnego wymiaru czasu pracy, nie może być uznana za istotne zagadnienie prawne.

Pracodawca, który zatrudnia pracownika na część etatu, ma identyczne obowiązki jak ten, który zatrudnia na pełny etat; powinien zgłosić pracownika do ubezpieczenia w ZUS i opłacać składki, które za pracownika na część etatu są obliczane proporcjonalnie do wysokości wynagrodzenia.

Z ustaleń zaskarżonego wyroku nie wynika jednak, aby wnioskodawczyni faktycznie była zatrudniona na część etatu.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

r.g.